

ТАҚРИЗИ

роҳбари илмӣ ба таҳқиқоти диссертатсионии Муҳаммадзода Маърифат Муҳаммадҷон дар мавзуи «Масъалаҳои матншиносӣ ва поэтикии достони «Ҳумой ва Ҳумоюн»-и Ҳоҷуи Кирмонӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.01.00 – Адабиётшиносӣ (10.01.08 – Назарияи адабиёт. Матншиносӣ, нусхашиносӣ) пешниҳод шудааст

Ҳоҷуи Кирмонӣ аз шоирони маъруфи асри XIV ба шумор рафта, дар таърихи адабиёти форсу тоҷик ҳамчун суҳанвари навҷӯ ва соҳибмақтаб шинохта шудааст. Ҳоҷуи Кирмонӣ идомадиҳандаи суннати ҳамсасароиву ҳамосағанависӣ дар назми форсу тоҷик буда, дар ин замина баъд аз Амир Хусрави Дехлавӣ дувумин суҳанварест, ки ба тамоми маснавҳои «Ҳамса»-и Низомии Ганҷавӣ ҷавоб гуфтааст. Достонҳои «Ҳамса»-и Ҳоҷу шохкориҳои шеърӣ асри XIV махсуб ёфта, дар тақомули минбаъдаи маснависароии адабиёти форсу тоҷик таъсири амиқе гузоштааст ва ҳар яке аз онҳо шоистаи таҳқику пажӯҳиши алоҳидаанд.

«Ҳумой ва Ҳумоюн» яке аз достонҳои ҷаззобу диққатҷалбкунандаи «Ҳамса»-и Ҳоҷуст, ки ҳам аз ҷиҳати мавзуву муҳтаво, ҳам назари шаклу сохтор ва ҳам забону воситаҳои тасвири бадеӣ қобили таваҷҷуҳи хосса аст. Ҳамин аст, ки ин асар дар давоми беш аз ҳафтсад соли охир борҳо тасҳеҳу ҷоп шуда, ҳамеша мақбули хосу ом будааст.

Ин вучухоти «Ҳумой ва Ҳумоюн» дархури баррасии ҷудогонаи илмист ва унвонҷӯ Муҳаммадзода Маърифат Муҳаммадҷон бо дарки масъулияти баланд ба «Масъалаҳои матншиносӣ ва поэтикии достони «Ҳумой ва Ҳумоюн»-и Ҳоҷуи Кирмонӣ» пардохтааст.

Мубрамии мавзуи таҳқиқоти диссертатсионӣ дар он ифода меёбад, ки масъалаҳои нусхашиносиву матншиносии «Ҳумой ва Ҳумоюн», сарчашмаҳои асар, сохтору муҳтаво, навовариву ибтикороти шоир, таъсирпазирии муаллифи достон аз достонҳои дигари адабиёти форсу тоҷик, шеваи баён ва сабки нигориши достон бори нахуст ба таҳқиқи илмӣ кашида шудааст. Дар диссертатсия масъалаҳои асосии матншиносиву поэтика, аз қабili нусхаҳои қаламии достони «Ҳумой ва Ҳумоюн», нусхаҳои тасҳеҳу ҷопшудаи достон, сабабу ҳадафи таълифи асар, сарчашма ва маншаи достон, мухтассоти жанриву ғоявӣ, таъсирпазирии адабӣ, хусусиятҳои сабкӣ ва поэтикии асари бадеӣ дар маърази таваҷҷуҳ қарор гирифтааст, ки аҳаммияти назарии мавзӯро таъмин намудаанд.

Муҳаммадзода Маърифат Муҳаммадҷон соли 2002 ба ихтисоси омӯзгори забон ва адабиёти тоҷик ба факултети филологияи тоҷики Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров» дохил шуда, онро соли 2006 хатм намудааст.

Муҳаммадзода Маърифат Муҳаммадҷон аини замон, ба ҳайси мудири шуъбаи кадр ва котибот, ҳамзамон, омӯзгори калони кафедраи методикаи таълими фанҳои гуманитарии филиали Муассисаи давлатии «Донишқадаи тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф» дар вилояти Суғд фаъолият дорад.

Кори диссертатсионии Муҳаммадзода Маърифат Муҳаммадҷон аз мукаддима, 3 боб, 9 фаслу 5 зерфасл, хулоса тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад.

Дар мукаддима мубрами мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ асоснок карда шуда, дараҷаи омӯзиши масъалаи илмӣ арзёбӣ гардида, объект ва мавзӯи таҳқиқ, ҳадаф ва вазифаҳои он, асосҳои назарӣ ва методологӣ, навиҳои илмӣ, аҳамияти назариявӣ ва амалӣ муайян карда шудаанд.

Боби якум «**Ҳочуи Кирмонӣ ва тасҳеҳу нашри достони «Ҳумой ва Ҳумоюн»-и ӯ**» ном дорад ва дар он масъалаҳои зиндагинома, номи аслӣ, вазҳи интисоби таҳаллус, алқобу унвонҳои ифтихорӣ ва мероси адабии Ҳочуи Кирмонӣ бо диду назарҳои нав баррасӣ гардида, нусхаҳои хаттии достони мавриди таҳқиқ, ки дар китобхонаҳои дунё маҳфузанд, вижагиҳои матншиносӣ ва тасҳеҳу виростории нусхаҳои ҷопии дoston таҳлил шудаанд.

Боби дуюм «**Соҳтор ва муҳтавои ғоявии «Ҳумой ва Ҳумоюн»**» номгузорӣ шуда, дар ин масъалаҳои сарчашма, сабаби таълиф, соҳтор ва муҳтавои асари мавриди омӯзиш ва ибтиқору навоариҳои шоир дар достони мазкур, таъсирпазириву баҳрабардориҳои Ҳочуи Кирмонӣ аз Фирдавсиву Низомӣ таҳқиқ гардидаанд.

Боби сеюми рисола, ки «**Бадеиёти «Ҳумой ва Ҳумоюн»**» унвон дорад, ба омӯзиши масъалаҳои забону сабк ва воситаҳои тавсири бадеии дoston бахшида шудааст.

Дар хулоса ва пешниҳодҳо натиҷаҳои асосии таҳқиқи илмӣ ҷамъбаст гардидаанд.

Нуктаҳои илмӣ ва натиҷаҳои диссертатсия илман асоснок буда, бо далелҳои муътамади назариявӣ-методӣ ва таҳлилий мустаҳкам карда шудаанд. Муҳтавои асосии диссертатсия дар мақолаҳои илмии нашргардида ва баромадҳои муаллиф дар конференсиҳои сатҳи ғуноғун инъикос ёфтаанд.

Хулоса, диссертатсияи Муҳаммадзода Маърифат Муҳаммадҷон дар мавзӯи «Масъалаҳои матншиносӣ ва поэтикии достони «Ҳумой ва Ҳумоюн»-и Ҳочуи Кирмонӣ» ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, №267) ва Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия ва автореферати диссертатсия (қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31-уми марти соли 2021, №3) ҷавобгӯ буда, ҷиҳати сазовор гардидан ба дараҷаи

илмий номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.01.00 –
Адабиётшиносӣ (10.01.08 – Назарияи адабиёт. Матншиносӣ,
нусхашиносӣ) барои Ҳимоя пешниҳод карда мешавад.

Роҳбари илмӣ: номзади илмҳои филологӣ,
дотсенти кафедраи адабиёти классикии
тоҷики Донишгоҳи давлатии Хуҷанд
ба номи академик Бобочон Ғафуров

Тоҷибоев Шарифҷон
Ғайбуллоевич

20.05.2025

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
вилояти Суғд, ноҳияи Бобочон Ғафуров,
ҷамоати Ёва, кӯчаи Ҷ Бобокалонов 91.
Тел.: (+992) 927205095
E-mail: tsharif@mail.ru

Имзои дотсент Ш.Ғ. Тоҷибоевро тасдиқ менамоям:
Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишгоҳи давлатии Хуҷанд
ба номи академик Бобочон Ғафуров

Сайдуллозода Заррина
Сайдулло

20.05.2025

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, вилояти Суғд,
шаҳри Хуҷанд, гузаргоҳи Мавлонбеков 1
Тел.: (3422) 6-52-73; (+992) 928057007
E-mail: rector@hgu.tj
Сомона: www.hgu.tj